

'Ik geef een 10'

Evean blaast nieuw leven in Volledig Pakket Thuis

Zorgaanbieders maken nog steeds weinig gebruik van het Volledig Pakket Thuis (VPT) om hun cliënten extramuraal van zorg te voorzien. Het zou financieel te weinig opleveren en veel organisatorische rompslomp met zich meebrengen. Evean Thuiszorg gelooft na een succesvolle pilot wel in VPT.

Aan het einde van een lange oprijlaan door het Alkmaarder stadspark De Hout ligt De Hertenkamp. Een zalencentrum waar al veel bruiloften zijn gevierd, maar vandaag is het de ontmoetingsplek van vijf zogeheten 'VPT-clieënten' van Evean Thuiszorg. Ze zijn thuis opgehaald door hun zorgservicemedewerkers Ria de Plot en Annelies van der Veen. Terwijl buiten de zon schijnt, zitten ze voor het raam van de uitgebouwde erker aan de wijn, thee en koffie. Regelmatig gaan de Evean-medewerkers met hun cliënten de deur uit: een dagje met z'n tweeën naar het strand of de bollenvelden bekijken. Twee keer per jaar is er een uitstapje voor alle cliënten. De 91-jarige Jo de Waard reageert enigszins verontwaardigd: "Ik ben nooit eerder met iedereen samen weg geweest." "Dan wordt het tijd", oppert Annelies van der Veen spontaan. "Zijn jullie al eens in het Van Blanckendaell Park in Tuitjenhorn geweest?" Hier en daar wordt nee geschud. "Dan wordt dat het volgende groepsuitje", stelt Van der Veen beslist.

Geen standaardaanbod

De activiteiten die intramurale instellingen hun VPT-clieënten aanbieden, zijn vaak standaard. Evean Thuiszorg heeft geen standaardaanbod. Waarom een biljartmiddag organiseren als er in het dorp een vereniging is waar cliënten op een tijdstip dat hun zelf het beste uitkomt kunnen biljarten. Het is een andere mindset die zowel de klant als de medewerker meer tevredenheid op, aldus Evean.

Dat een thuiszorginstelling VPT aanbiedt, is ongewoon. Tot nu toe zijn het vooral verpleeg- en verzorgingshuizen en grotere landelijke organisaties die VPT leveren. Dat heeft vooral met de wettelijke regelgeving te maken: alleen zorgaanbieders met intramurale capaciteit kunnen VPT aanbieden. Dat is misschien ook een van de redenen waarom VPT sinds de invoering in 2007 niet goed van de grond is gekomen. De meeste cliënten die VPT krijgen, wonen in geclusterde woonvormen als aanleunwoningen of zorgcomplexen. Een beperking, zo concludeerde onderzoeksbureau HHM eind 2010 in zijn rapport over VPT. Op zich is er niks mis met het aanbieden van VPT in geclusterde woonvormen, maar het past niet bij de gedachte dat cliënten zo veel mogelijk keuzevrijheid moeten hebben in hun woonmogelijkheden, aldus HHM. Alette van Dijk, onderzoeker en adviseur bij bureau HHM is enthousiast over het initiatief van Evean: "VPT vereist een cultuuromslag bij medewerkers van intramurale zorginstellingen: je moet meer servicegericht denken. Thuiszorginstellingen zijn al veel meer gewend om zo met cliënten om te gaan. Het is goed dat Evean deze handschoen heeft opgepakt."

Lange wachtlijsten

Het idee om VPT te leveren, is uit nood geboren, vertelt Sandra Timmermans, regiodirecteur van Evean Thuiszorg. "We hebben lange wachtlijsten in de regio die oplopen, dus we zijn eens gaan brainstormen wat we daaraan konden doen. In het plan dat we vervolgens hebben geschreven kwam naar voren dat VPT een bijzonder product is. Waarom zouden we dat als extramurale instelling niet kunnen leveren? We hebben toen Jan Kamp van zorgadviesbureau ZBz Partners ingevlogen en zijn met het zorgkantoor Noord-Holland-Noord in gesprek gegaan om te kijken of het haalbaar was. Zij vonden het een goed idee."

Toch had het nog flink wat voeten in de aarde voordat Evean met een pilot kon starten. Omdat de instelling zich puur op thuiszorg richt, moest het bij het CIBG op basis van 'nul bedden' een toelating voor verblijf aanvragen. Via deze omweg kan een thuiszorginstelling toch gefinancierd VPT leveren. Toen dat was geregeld, moest er een oplossing komen voor de administratie. Het VPT-pakket was daarin immers niet opgenomen. Daarom werd er een 'bypass' in de financiële administratie aangelegd.

Nadat de organisatorische zaken allemaal waren geregeld, werden de medewerkers benaderd. Wie was bereid om zich volledig te richten op het leveren van VPT? Timmermans: "Wij zochten medewerkers die het belangrijk en leuk vinden om 'een beetje aan te tutten' met de ouderen. Goede zorg leveren, maar ook samen boodschappen doen, iemand naar z'n kleinzoon brengen, een uurtje breien. Niet iedereen is geschikt en vindt het leuk om zo'n zorgservicemedewerker te zijn."

Cliënten werven

Nadat acht medewerkers waren geselecteerd, werden alle cliënten met zcp-indicatie 1 en 2 in de regio Alkmaar uitgenodigd voor een voorlichtingsbijeenkomst over VPT. De opkomst was ruim genoeg om 25 pilotcliënten te selecteren. "Misschien een kleine populatie, maar om te beginnen was het voldoende", vertelt Timmermans. "En we hebben van meet af aan gezegd: hoe klein de populatie ook is, we doen onderzoek naar het welbevinden van de cliënt en de tevredenheid van de medewerkers." Uit de pilot blijkt dat cliënten tevreden zijn over VPT. Ze kunnen ondanks een toenemende zorgvraag thuis blijven wonen en ontvangen alle diensten van één aanbieder. Klanten voelen zich veiliger, minder eenzaam en het algehele welbevinden neemt toe. Ook de zorgverleners zijn positief over VPT en zien het als een goede aanvulling op het bestaande zorgaanbod.

Cliënt Jo de Waard beaamt de uitkomst. "Je bent veel alleen, vooral in de weekenden. Dan is het fijn als de medewerkers koken en mee-eten. Ze gaan naar de keuken en ik doe helemaal niks. Uit de kunst." Iedereen knikt instemmend als Jo de Waard over eenzaamheid spreekt. Ze is duidelijk niet de enige die de zorg en het gezelschap van de medewerkers om die reden waardeert. Zo is Cees Oostmeijer onlangs weduwnaar geworden, waardoor hij zich vaak eenzaam en verdrietig voelt. Medewerker Mieke Oudejans nam hem daarom spontaan mee de deur uit. "We kwamen langs een vistentje, toen Mieke vroeg: 'Heeft u zin in kibbeling?' Daar kon ik natuurlijk geen nee tegen zeggen."

Zorgservicemedewerker Ria de Plot licht toe: “We ontlasten de mantelzorgers en voor ons is de meerwaarde dat je echt een band opbouwt met de cliënten. Ik heb hiervoor zeven jaar in de wijk gewerkt en dan had je maximaal dertig minuten voor de verzorging. Bij VPT-clieënten kunnen we uitlopen, het is geen probleem als we ergens anders iets later komen.”

Puntensysteem

Het VPT omhelst een vaste vergoeding per dag van ongeveer 67,50 euro, maar de meeste cliënten maken niet iedere dag gebruik van alle diensten. Op die manier houdt de cliënt geld over, dat Evean om het overzichtelijk te houden uitdrukt in punten. Maandelijks heeft een cliënt gemiddeld negenhonderd punten te besteden. Een warme maaltijd kost ongeveer zes punten, afhankelijk van welke maaltijd de cliënt kiest. Eén uur huishoudelijke zorg staat voor 22 punten. Aan het eind van de maand krijgen de klanten een overzicht van de gebruikte punten en het saldo dat ze nog kunnen besteden.

De vergoeding voor een intramurale of extramurale verzilvering van een zzp-indicatie is per dag ongeveer gelijk. VPT is daarom geen besparing, maar het is ook niet duurder, zoals sommige zorginstellingen denken, heeft het zorgkantoor berekend. “Op macro-economisch vlak is het beter: intramurale instellingen maken efficiënter gebruik van hun capaciteit”, stelt Timmermans. “Lichte klanten blijven thuis en zwaardere klanten gaan intramuraal”, aldus Jan Kamp.

Politiek

Met de plannen van minister Schippers om zzp-1, 2 en 3 vanaf volgend jaar geen indicatie voor verblijf meer te geven, lijkt het een goede zet van Evean Thuiszorg om deze groep met VPT te bedienen. Alette van Dijk van bureau HHM vermoedt dat VPT daardoor wel een succes kan worden. “Maar dat zou wel eens VPT met een nieuw stickertje erop kunnen zijn, om een positievere draai te geven aan het product. Ik zie in VPT duidelijke meerwaarde in de componenten welzijn en huishoudelijke zorg, die bijdragen aan het voorkomen van eenzaamheid.”

Jan Coolen, directeur Zorgondersteuning bij Cordaan, was vorig jaar als coördinator cliëntenmonitor AWBZ nauw betrokken bij het onderzoek van HHM. Ook Coolen denkt dat de overheid de langdurige zorg in een systeem van pakketten gaat aanbieden. “Een reeks pakketten naar zorgzwaarte vanaf enkele uren ADL-hulp per week. Die kunnen in principe allemaal als VPT worden aangeboden, al zullen zware dementiezorg en andere top care een uitzondering zijn. Wij gaan met Cordaan ook steeds meer die kant uit, deels voor mensen die geclusterd wonen, deels bij mensen die nog thuis wonen. Rekening houdend met de trend dat ouderen de komende jaren steeds vaker zelfstandig blijven wonen, bouwen we de intramurale capaciteit af en experimenteren we steeds meer met technieken voor zorg op afstand.” Wel twijfelt Coolen of voor cliënten met lage zzp's VPT de oplossing is. “Het probleem zit namelijk niet aan de zorgkant, het is meer de eenzaamheid. Niet zozeer het VPT, maar samenwerking met welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties biedt daarvoor een oplossing. Dat is voor veel mensen aantrekkelijk: extramurale zorg opgeplust met welzijn uit de Wmo.”

Toch ziet Van Dijk het niet snel gebeuren dat VPT-zorg in de toekomst op die manier wordt geleverd. “Dan zou een flink deel van de verantwoordelijkheid bij de gemeenten terecht komen, naast de taken die zij al op zich af zien komen.”

Verzorgingshuis

Evean Thuiszorg gaat VPT naast de pilot via het reguliere zorginkooptraject aanbieden. En dan aan alle 750 cliënten in Alkmaar met een zzp-1 of -2? Timmermans: “We hebben van het zorgkantoor toestemming gekregen om de dienst dit jaar aan nog eens 25 cliënten te leveren.”

Of Evean in de toekomst onder de noemer VPT of onder een andere vlag dit zorgaanbod blijft leveren, maakt voor de cliënten geen verschil. De huidige pilotcliënten blijft naar eigen zeggen dankzij VPT een opname in het verzorgingshuis bespaard. “Een verzorgingshuis kan misschien gezellig zijn, maar je weet niet waar je terecht komt”, zegt Jo de Waard. “Misschien krijg je wel iemand aan tafel die tijdens het eten zit te smakken.” Cees Oostmeijer vult aan: “Ik heb nu een flat met een woonkamer van 45 vierkante meter. In het verzorgingshuis kreeg ik een prachtige kamer aangeboden, maar dat leek wel een gevangenis. Nu heb ik met mijn huishoudelijke hulp en zorgservicemedewerker een vertrouwde band. Als je me zou vragen om een cijfer te geven, zou dat een 10 zijn.”

VPT IN GETALLEN

Het Volledig Pakket Thuis (VPT) is in 2007 geïntroduceerd als een van de maatregelen om het scheiden van wonen en zorg te stimuleren en de keuzemogelijkheden voor cliënten te vergroten. VPT is bedoeld voor cliënten die een indicatie voor verblijf uit de AWBZ ontvangen, maar dat niet via de AWBZ willen verzilveren. Middels VPT zorgen de cliënten met een zzp zelf voor woonruimte; een AWBZ-erkende zorgaanbieder levert het totale pakket aan zorg en dienstverlening uit de indicatie.

In 2009 is de regeling aangepast. Sindsdien is er voor ieder zzp een VPT-tarief, terwijl er voorheen maar 19 VPT-tarieven waren ten opzichte van 52 zzp-tarieven. Daarnaast is de eis geschrapt dat zorginstellingen voor het leveren van VPT een intramurale plaats leeg moeten laten. Het enige criterium dat nu nog geldt, is dat de zorgaanbieder een toelating voor verblijf moet hebben. Bureau HHM heeft in zijn rapport over VPT in 2010 vraagtekens bij deze eis geplaatst: zorgkantoren gaven aan het jammer te vinden dat zij niet rechtstreeks afspraken kunnen maken met extramurale aanbieders, zoals de thuiszorg.

In de sector verpleging en verzorging maakten in 2009 ongeveer 329 cliënten gebruik van VPT. Voor 2010 schatte HHM in dat ruim 850 cliënten in de ouderenzorg gebruikmaken van VPT.

In de gehandicaptenzorg ging het in 2009 om 219 cliënten en in de geestelijke gezondheidszorg 58. Volgens HHM zouden daar in 2010 respectievelijk 265 en 36 cliënten van VPT gebruikmaken.

Bron: Bureau HHM

Auteur(s): Anouk Brinkman

Bron: ZorgVisie , jaargang 41 , nummer 9 , datum 26-8-2011